

ЗМЕЙ. ЗМЕИЦА. ЛАМЯ И ХАЛА

СБОРНИК С ФОЛКЛОРНИ ТЕКСТОВЕ

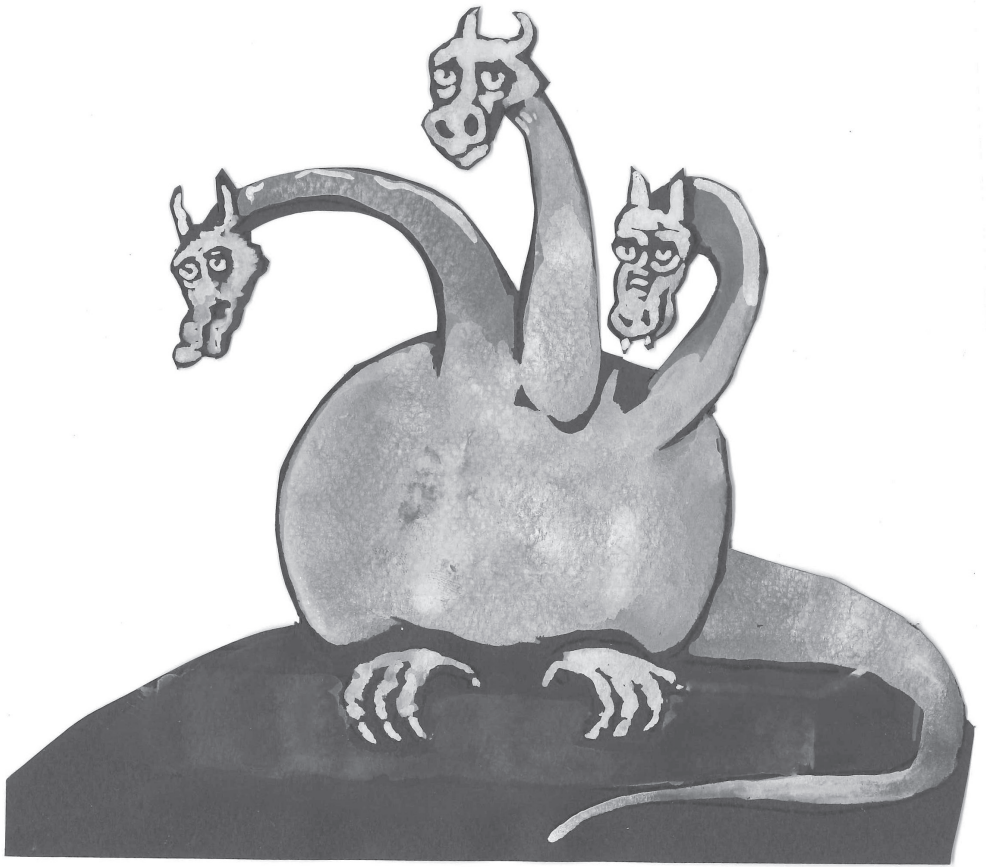
Съставителство и редакция:

Вихра Баева (отг. ред.), Албена Георгиева, Валентина Ганева-Райчева,
Доротея Добрева, Николай Вуков, Светла Петкова

Научен екип:

Албена Георгиева, Ангелина Илиева, Валентин Воскресенски,
Валентина Ганева-Райчева, Велислав Алтънов, Вихра Баева, Доротея
Добрева, Лина Гергова, Мариянка Борисова, Милена Любенова,
Николай Вуков, Светла Петкова, Цветелина Димитрова

Съдържание

Предговор	15
-----------------	----

ЗМЕЙ.

Подбор, редакция и коментари:
Вихра Баева, Светла Петкова, Албена Георгиева

Многоликият змей	21
Змей – що е то?.....	26
Змей.....	26
Змейове	28
За змейовете и смоците	30
Как змеят се бие с халата.....	31
Змей, змеица и паун в елха	32
Каквото иска, това станува змея	33
Мома люби два момка, кого ще вземе	34
Превъплъщенията на змея	35
Змейове	35
Старец в бяло пази съкровище.....	36
Змей като хубав момък.....	37
До половината човек, от половината змия.....	38
Истински змей	38
Змей като огнено кросно	39
Върви като змия, като риба	40
Мома, любена от змей риба.....	41
Змей юнак в образа на костенурка	41
Змейове като серафими предизвикват гръмотевиците	42
Петле се бори с халите.....	43
Вземат ми данък за три физически лица	44
Нелепа смърт	44
Среци със змей	45
Змей като самолет	45
Прелитащи змейове.....	45
Змей като буря	47
Видал змей и сайбия	47
Змей бозае от коза.....	50
Змей с козя глава.....	51
Това не е човяк	52
Сънят на царския син.....	53
Изследват паднал змей.....	57
Змеят ще яде горските животни	57
Змей Горянин и магарето	58

КАК СТАВА ЗМЕЯТ.....	59
Видяла как смок става змей.....	59
Как рибата става змей.....	59
Смок, който става змей.....	60
Стоян и змия.....	61
Майка превръща сина си в шарен змей.....	62
Стоян превърнат в шарен змей.....	64
ЗМЕЯТ И АТМОСФЕРНИТЕ ЯВЛЕНИЯ	67
Змейко полива момин босилек.....	67
Змей еврям.....	68
Змеят праща гръмотевици и светкавици.....	68
Змеят като градоносен облак.....	69
Големите змейове летят с облаците.....	69
Змей се носи на облак.....	70
ЗМЕЙ – СТОПАНИН – ЮНАК.....	71
Змей стопанин пази селото.....	71
Сайбията.....	71
Курбан за змея юнак.....	72
Носят на стопанина черна овца.....	73
Баене при среща с юнак.....	74
Селското.....	75
ЗМЕЙ НА ВОЙНА.....	77
Змей отива на бой.....	77
Явяването на змей – поличба за война.....	77
Змей предвещава загуба на войната.....	77
Стопанинът помага на фронта.....	78
Змей воин залюбил мома.....	78
ХРАНЕНЕ НА РАНЕН ИЛИ БОЛЕН ЗМЕЙ.....	80
Паднал змей, поен 40 дни с мляко.....	80
Дядо Помак и баба Емина носят мляко на паднал змей.....	81
Ранен змей, спасен от овчари.....	82
Благодарен змей – жълтица за мляко.....	82
Мирчо войвода и три змея срещу една ламя.....	83
Развалено приятелство между човек и змей.....	86
Змейчета, отгледани с мляко.....	87
ЗМЕЙ И ДЪРВО.....	88
Стопанито дърво.....	88
Курбан под бряста.....	88
Змееви парички.....	89
Дърво на стопанин не се сече.....	90
Змеят кацал на дърво, любел моми.....	90
Отсичат стари тополи заради змейовете.....	91

ЗМЕЙ И ВОДОИЗТОЧНИК	92
Змей се къпе в кладенче край Тунджа	92
Изфуча над мене – право на кладенеца	93
Мома се среща с либето си змей край сух кладенец	94
Змей при извора взема мома, за да пуска водата	94
Змей отвлича моми в извор	95
Змей около кладенец	96
Кладенчето на стопанина	97
Змей се къпе в езерото Крушовица	98
ЗМЕЙОВИ ПЕЩЕРИ, СКАЛИ, ДУПКИ	100
Пещерата Магурата	100
Пещерата Русен камък край Русокастро	102
Змейовите дупки край Котел	103
Змей в Каялъ дере	104
Пещерата на змея край село Атларе (Жребчево)	104
Юговският змей	105
Змиарника край село Рожен	108
Свети Гергската скала край село Ляски	108
Предание за Пелистерския змей	111
Змейова дупка при с. Бабино	113
Село Зързе и пещерата Змейовец	114
Откъде идва името на село Змейово	117
Змейово минало	118
ЗМЕЯТ ОТ СЕЛО ПИРИН	120
Кой е Гинчовия змей	120
Гинчовия змей търкаля бурета по небето	120
Два змея с различни гласове	121
Змей и мома Стана	122
Змей люби Стояна и я взема в пещерата си	126
Змеят открадва мома Каля, преобразен като бор	127
Златната шапка	128
Чувала змейчета в престилката си	129
Змейската къща	130
Николина, любена от змея	131
Змеят люби момичета в люлките им	132
ЗМЕЯТ НА СЕЛО ТУРИЯ	133
Змеят Петко Минин пази селото	133
Змей покровител на Турия	134
Змеят обичал мляко	135
Змеят Петко любил баба ѝ	135
Змеят посещава жена билкарка	136
ЛЮБЕНИ ОТ ЗМЕЙ	138
Змейовете задирят жени	138

Радка и два змея	139
Змей и паун любят мома	140
Дядо, залюбен от змей	141
Дядо Борис, залюбен от змей	142
ЛЮБОВТА НА ЗМЕЯ – ПРЕДИЗВИКАНА ИЛИ ПРЕДОПРЕДЕЛЕНА	144
Змейски цветя на пътя.....	144
Змеят пуска цветя, изпраща ветрушка	145
Огледала се в огледало, паднало от небето.....	146
Змейове и змеици идват за Стоянка.....	147
Майчина вина за залюбване от змей.....	147
Родена от камък, обречена на аждер.....	149
Мома патица се жени за змей.....	151
Получила змея по наследство от майка си.....	153
ЗМЕЙОВА ЛЮБОВ – БОЛЕСТ	154
Змеят гази и мъчи любимата си	154
Любена от змей се самоубива	155
Залюбена от змей полудява и умира	155
Няма лек за залюбена от змей	156
ИЗЦЕЛЕНИЕ – ИЗБАВЛЕНИЕ.....	158
„Поливки“ срещу злини от змей	158
Прогонване на змей с отвара от билки	159
Добра на братова си сватба със змея – перо пауново	160
„Силата змейска“ спасява от огън.....	162
Велика тъкачка и змей	163
Магии за лекуване от змейова любов	164
Особен вид лекувания.....	165
Излекувана с девет дена ходене.....	166
Любена от змей умира и се съживява.....	166
Залюбена от змей носи колан на кръста	167
Убива мъжа си змей с ножче на хорото.....	168
Лекуване с огън срещу змейново залюбване	169
Баене за прогонване на змей.....	170
ЛЮБЕНА ОТ ЗМЕЙ УМИРА.....	172
Злата умира от змейова любов.....	172
Любена от змей умира в деня на сватбата	174
Тодора погубена от млад змиюр	175
Умряла от мъка по змея	176
ГРАБНАТА ОТ ЗМЕЯ	177
Змей вдига мома Злата от великденското хоро.....	177
Лате и змияр първо либе	178
Змей отвлича бяла Дона от хорото	179
Змей отвлича хубава Стана.....	180
Змей грабва мома Добра	182

Змей люби Вида Белоградка.....	183
Змей отвежда Рада от нивата	184
Змей носи под крилото си девойка.....	185
Змей горянин отвежда Граовка девойка в равно Загоре.....	186
Змей – Никола гидия измамва мома	188
Змей люби мома Стоянка.....	189
Дана се освобождава от змея съпруг	191
ЗМЕЙОВА СВАТБА	194
Змейови сватбари взимат Марийка.....	194
Змейова сватба отвлича Тодора	195
Снахи я издават, че люби змей.....	197
Омъжена за змей в пещера Магурата	198
Отхранен от старци змей се жени за царската дъщеря	200
РОЖБИТЕ НА ЗМЕЯ	203
Змейски рожби.....	203
Жени родили змейовити деца	203
Родила половин човек – половин змей.....	204
Човек с крилаца под мишниците в Клисуре	204
Родила три змейчета	205
Риза за новороденото дете змей.....	205
Змейова невеста Радка добила змейче	206
Дете змейче литва от пелените.....	207
Змей Михаил погубва Гарун кеседжия	208
ЛЮБЕНА ОТ ЗМЕЙ – ПОСВЕТЕНА	212
Любените от змей на старини стават магьосници	212
Змейничева и пехливанка.....	212
Любена от змей живее до старини	213
МОМА ПОБЕЖДАВА ЗМЕЯ.....	215
Гайдаджи Чока и змеището	215
БОРБА НА ДВА ЗМЕЯ	219
Змеят пази берекета.....	219
Крилато дете се бие с градоносни облаци	219
Прогоненият змей	220
Два змея като два огъня.....	222
Два змея се бият – гатанка	223
БОРБА НА ЮНАК И ЗМЕЙ	224
Хребрий юнак и змей.....	224
Дели Марко надвива люта змейна	225
Юнак Димитър става побратим на 77 змея	227
Войник пияница спасява царската дъщеря	228
Дуня Гюзели.....	234
Звездан освобождава царската дъщеря от змея.....	246

Момчето със звезда на челото	248
Пий бе, кой ти пречи	250
ЗМЕЙ ПОХИТИТЕЛ	251
Змей отвлича царица, но синът ѝ я избавя	251
Девет братя спасяват царската дъщеря от змей	254
Змей, оженен за сестрата на Крали Марко, го убива	261
Сестра залюбва змей и погубва брат си	262
Изоставени в гората деца се справят със змей	266
Двамата братя ловджии	277
Двама юнаци, царски синове	287
Тримата братя, златната ябълка и деветте пауници	296
Тримата братя и златната ябълка	304
Тройка братя с гарнитура	308
БОРБА НА СВЕТЕЦ И ЗМЕЙ	309
Змейове на жеглите на орача	309
Младо змейче надвива старо старче	310
Свети Илия се бори със змейове	311
Защо се коли агне на Гергьовден	313
ГОНЕНЕ НА ЗМЕЙ	316
Гонене на змей при суша	316
Герман с гонене на змей	317
Гонене на змей	321
Гонене на змей, който любел две жени бездетки	322
Срещнала змей	323
НАДХИТРЕНИЯТ ЗМЕЙ	324
Дядо Рончо и змеят	324
Циганинът и змеят на бачило	326
Пепелашчето и змеят	331
Циганин и змей – побратими	333
Хитър Петър побеждава змея	337
Келешът, братята му и змеят	338
Чиракът на змея	343

ЗМЕИЦА.

Подбор, редакция и коментари:
Николай Вуков

ТАЙНСТВЕНАТА ЗМЕИЦА	347
КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ЗМЕИЦАТА	349
За змеицата	349
Змейове и змеици	349
Денница – морска змеица	350
Змеица измамва Домна царица и слънцето грабва дъщеря ѝ	351

Славка и змеица	353
Стоян се сгодява за змеица	355
Змеица пакости на овчар	355
Клетва за превръщане в змеица	356
Окована змеица	357
Бабуване на змеица	357
ЮНАК, КЪРМЕН ОТ ЗМЕИЦА	359
Крали Марко, закърмен от змеица	359
Крали Марко сукал от змеица	359
ЮНАК/СВЕТЕЦ СЕ БИЕ СЪС ЗМЕИЦА	361
Добър юнак убива люта змейна	361
Свети Илия се бори с люта змейка	362
МОМЪК ЛЮБИ ЗМЕИЦА	364
Залюбил змиичината дъщеря	364
Змеица хитра гидия	365
Уловил мома змеица	366
БОЛЕН ОТ ЛЮБОВТА НА ЗМЕИЦА	368
Болен брат – змеица го люби	368
Змеица вдовица люби Радослав	369
Иван залюбен от змеица с четири дечица	370
Михаил умира от любовта на змеица	370
Ревнива змеица убива Стоян	371
Стоян шарен смок сгоден за млада змейница	372
ЗМЕИЦА СТРЪВНИЦА	374
Мома змейница люби овчар	374
Никола, любен от змеица	375
Стоян, любен от мома змеица	376
Дали е мечка кръвница или е мома змейница	377
Змеица люби момък скришом от змея	377
Женски змей любил вуйчо ѝ	378
ОТДЕЛЯНЕ НА МОМЪК ОТ ЗМЕИЦА	380
Овчар, разделен от змеица златокосица	380
Стоян прогонва мечка змеица	382
Стоян се избавя от пуста змеица	384
Тодор и млада змеица	385
Овчар се отделя от мечка – змеица	387
Майка залива с отвара змеица и избавя сина си от нея	388
Змеица отказва да запали сено с билки омразни	389
Стоян, разкъсан от Гинка змеица	390
Изоставена змеица отмъщава на овчар и той я убива	391
Искаш ли да се залюбим?	393
Ерген, излекуван от любовта на змейница	395

ЛАМЯ И ХАЛА.

Подбор, редакция и коментари:
Доротей Добрева и Валентина Ганева-Райчева

СУРА ЛАМЯ И ХАЛА БЕЗМЕРНА.....	399
КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВАТ ЛАМЯТА И ХАЛАТА	404
Ламята в песните и приказките е баснословно чудовище	404
Ламята (халата) живее в долния свят, но хвърчи в небесата	404
Халата е вихрушка и черен облак	405
Халата пада като гъста мъгла.....	406
Халата (ламята) се бие със змейовете	406
Ламите и халите – стопани на водите и съкровищата.....	408
Момък отсича дърво в морето, пазено от ламии.....	410
Ламята и халата в образния свят на песента	411
Ламята и халата в кратките словесни форми и във всекидневната реч	413
ХАЛАТА (ЛАМЯТА) ОБИРА ПОСЕВИТЕ И ПЛОДОВЕТЕ	416
Мъглата е хала (ламья), която обира плодородието.....	416
Мъглата е ламья, която изпива житото	416
Ламии обират нивата на свети Никола.....	417
Селянин убива хала, която обира лозето му.....	417
Двамата праведни братя, Крали Марко и халите	419
Крали Марко е жив и е пазен от хали	422
Планинците, които не знаели що е сърп.....	424
Пиротска хала	425
БОРБА НА ЗМЕЙ С ЛАМЯ ИЛИ ХАЛА	426
Две змейчета прострелват сура ламья.....	426
Момък змей и мома хала	427
Победена от змей хала пада в чифлик.....	431
БОРБА НА ЮНАК С ЛАМЯ ИЛИ ХАЛА.....	432
Крали Марко убива морска ламья и спасява детето си	432
Груйо мало дете погубва три морски хали и донася чудесно дърво	434
Юнак Груйо убива седемглава ламья и спечелва мома Ангелина	438
Тримата братя, ламята и златната ябълка	440
Тримата братя, златната ябълка и халата	444
Марко избавя царската дъщеря от хала	450
Двамата братя близнаци	452
Най-малкият царски син и халите	458
Най-малкият царски син убива ламята и спасява три моми	467
Ламината щерка Църнодреха.....	471
Юнакът с топуза и ламината щерка.....	476
Цане и ламята	487
Добър юнак гони сура ламья.....	491
Двама братя убиват ламья и потичат три реки – жито, вино и мяко	492
Чудно дете погубва хала и освобождава сватбари.....	493

Стоян убива хала в кладенец и добива блага	494
Марко Кралевики убива хала халетина и освобождава жена си, детето си и три синджира роби.....	496
Юнак Никола преборва хала Семендра.....	498
Седемгодишно дете погубва хала и любовника на майка си	501
Секула детенце погубва хала и дъщерята на Будинския крал.....	503
БОРБА НА ЮНАК С ЛАМЯ ЛЮДОЕДКА.....	504
Ламята, ламчето и тримата братя.....	504
Седмината братя и халата.....	507
Тримата братя, ламята и щерка ѝ.....	510
Момичето ламя	514
Дъщеря ламя	518
Царският син и сестра му ламя	521
БОРБА НА СВЕТЕЦ С ЛАМЯ ИЛИ ХАЛА	525
Свети Георги убива сура ламя.....	526
Свети Димитър прострелва сура ламя.....	527
Свети Димитър и свети Георги – братя близнаци	528
Свети Петър и сура ламя	529
Свети Георги спасява царската дъщеря от ламя	529
Свети Георги и ламята	531
Свети Георги убива халата.....	534
Пророк Илия и халата	535
Свят Илия трябва да убие ламя майка.....	537
Ламя изяжда на ден по мома	538
Пейгамбер Али погубва ламята	539
МНИМ ЮНАК ПОБЕЖДАВА ЛАМЯТА ИЛИ ХАЛАТА	541
Лъжливият юнак	541
Ламята и Стоян.....	544
Халата и страхливият Тонча.....	547
ИМА И ДОБРИ ЛАМИ – В КОМИКСИ И ВИЦОВЕ.....	551
Решила добрата ламя Спаска да стане лоша	551
Стана много горещо	551
Две на едно за теб.....	552
Тука без калкулатор няма да се оправя	552
Сте фидис ти кой е, сте фидис	552
Ти фамо отвори, фте видиф кой тука.....	553
Тримата братя и ламята	553
На Гергьовден.....	553
КОЛКО СА ГЛАВИТЕ НА ЛАМЯТА?	
ЛАМЯТА В ЗАДАЧИ ПО МАТЕМАТИКА.....	554
Ламя си прави пластична операция	554
Колко крака има триглавата ламя?.....	555
Колко златни ябълки може да роди вълшебното дърво?.....	555

РАЗКАЗАНО ПО ПРЕДАНИЕ.....	556
Ламя в Чепинското корито.....	556
За пролома между Милеви скали и Каркария при Чепино	557
Ламя пробила Кресненското дефиле.....	558
Манастирът „Трескавец“	559
ИЗТОЧНИЦИ.....	563
ЛИТЕРАТУРА.....	572
РЕЧНИЦИ	575

ПРЕДГОВОР

Драги читатели,
Предлагаме на Вашето внимание един сборник с фолклорни текстове, обединени около образите на **змея** и неговите близки „роднини“: **змеицата, ламята и халата**. Както сами ще се убедите, разгръщайки страниците на книгата, змеят е един от ключовите персонажи в нашия фолклор, наследник на древни божества, могъщ и опасен противник, но същевременно почитан като владетел на природните стихии, стопанин на планини, извори и пещери, покровител на селища и родове. Змеицата и ламята (халата) заемат по-скромно място във фолклорния свят на българите и се смятат главно за вредители и врагове, но образите им също имат своите архаични корени, специфичен облик и богата символика. На по-дълбоко ниво и четирите свръхестествени създания са свързани помежду си и образите им възлизат към древния архетип на **митичния дракон**.

В сборника са представени почти всички **жанрове на фолклорната словесност**: като се започне от песните и приказките, мине се през легендите, преданията и устните разкази и се стигне до анекдотите и съвременните вицове, а също и до кратките форми като поговорки, гатанки, клетви и баения. Присъстват също описания на различни празници, ритуали и магически практики, както и вярвания и представи, свързани с колоритните образи на змея, змеицата, ламята и халата. Материалите покриват **широк времеви отрязък**, който на практика съвпада със съществуването на българската фолклористика. Най-ранните публикувани тук текстове са от втората половина на XIX век, когато първите записвачи започват своето родолюбиво дело по българските земи. Сред използваните тук записи изпъкват приносите на видни възрожденци: Георги Стойков Раковски, Любен Каравелов, Петко Рачов Славейков и неговия не толкова известен син Иван Славейков, Найден Геров, Цани Гинчев, Стефан Веркович, Нешо Бончев. Ценни материали дължим и на някои от емблематичните фигури в българската фолклористика от първата половина на XX век като Кузман Шапкарев, Марко Цепенков, Стою Шишков, Димитър Маринов, Михаил Арнаудов, Васил Стоин, както и на техните наследници от ранга на Росица Ангелова, Делчо Тодоров, Стефана Стойкова. По-новите записи датират от последните десетилетия на XX и началото на XXI век и в основната си част са дело на сътрудниците на Института за Фолклор при БАН (от 2010 г. в състава на Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките – ИЕФЕМ – БАН). Някои от записвачите са и участници в научния екип, подготвил това издание.

Използваните източници включват редица публикувани сборници с материали, сред които централно място има Сборникът за народни умотворения, наука и книжнина (популярен като СбНУ), който започва да излиза през 1889 г. с основната задача да публикува фолклорни материали от различни краища на страната. СбНУ продължава да се издава и до днес (последният засега том 65 излезе през 2012 г.), а неговите обемисти томове са истинска съкровищница, която съдържа огромен масив от фолклорни материали с неоченима стойност. Голяма част от предложените тук фолклорни текстове обаче се публикуват за първи път и са издирени от архивите на ИЕФЕМ. Използвали сме и интернет източници, главно сайтове и блогове, където са публикувани вицове и краеведски материали. Тук е мястото да благодарим и на нашия „доброволен сътрудник“, художника Христо Нейков, който ни предостави редки и интересни записи от личния си архив. Задължени сме също на Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“, с чието съдействие публикуваме легендата за змея от с. Югово, както и на колегите Тодор Моллов и Стефана Минчева, чрез които получихме любопитния разказ за лубения от змей дядо Борис (пълен списък на източниците вж. в края на книгата).

Сборникът покрива широк **географски ареал**. Включени са материали от почти всички части на страната: Тракия, Родопите, Старопланинието и подбалканските райони, Добруджа, Странджа и Сакар, Черноморието, Шоплука, Северозападна и Югозападна България, както и от райони с българско население, които днес са в пределите на Румъния, Гърция, Турция и Република Македония. Това позволява да се очертаят регионалните и локалните специфики във фолклорните образи на змея, змеицата и ламята (халата), както и различната степен на съхраненост на традицията в различните области. В хода на работата ни се откриха и две селища, където следите от древната почит към змея са особено видими и където фолклорните текстове и обредност са запазени в пълнота до най-ново време: с. Пирин, Гоцеделчевско, и с. Турия, Казанлъшко. Затова решихме да им отделим в сборника специални раздели, които показват как функционират „змейските“ представи, вярвания и фолклор в рамките на селищната култура.

Редно е да кажем и няколко думи за **научния екип**, който подготви това издание. То е резултат от тригодишен изследователски проект на секция „Антропология на словесните традиции“ към ИЕФЕМ – БАН с ръководител Вихра Баева. В него участват общо 13 изследователи: Албена Георгиева, Ангелина Илиева, Валентин Воскресенски, Валентина Ганева-Райчева, Велислав Алтънов, Вихра Баева, Доротея Добрева, Лина Гергова, Мариянка Борисова, Милена Любенова, Николай Вуков, Светла Петкова, Цветелина Димитрова. В част от дейностите по проекта се включи и Григор Григоров. Работата по сборника премина през няколко етапа: изработване на концепция и методология, проучване на източниците и издирване на материали по темата, подготовка на електронен корпус с

издирените материали (заведен в архива на ИЕФЕМ), подбор на най-представителните и интересни текстове, набиране, нормализиране и редактиране, подреждане на текстовете по раздели и рубрики, изработване на обяснителни бележки, коментари и предговори.

Желанието ни да достигнем до по-широка читателска публика, включително и до младите хора, обуслови и **подхода към фолклорните текстове**. Повечето материали, особено по-старите, са записани на съответните диалекти, които са много различни от съвременния книжовен език и са трудно разбираеми за днешните хора, особено за неспециалистите. Затова се постаряхме да доближим (донякъде) текстовете до нашето съвремие чрез внимателна редакторска намеса по отношение на диалектните особености като фонетичен облик, граматически форми, редки и остарели думи. Премахвали сме също повторения или неясноти и пропуски, които по правило са характерни за устната реч. Същевременно се опитахме да запазим специфичния облик на фолклорната словесност, така че да не я лишаваме от нейния локален колорит и от особения ѝ „аромат“. Намирането на баланса между двете тенденции се оказва нелека задача, така че в много случаи сме разчитали по-скоро на вътрешен усет и творчески подход, отколкото на строги правила. Стремехът да приближим читателите до магията на фолклора мотивира и написването на бележките и коментарите, които придружават и тълкуват фолклорните текстове, като очертават част от естествения им контекст от традиционни знания, представи и символи, от междутекстови връзки и позовавания.

И така, драги читатели, пред вас е една книга, която разказва (и пее) за огнени змейове и змеици стръвници, за люти ламии и ненаситни хали, за любени от змей моми и мъже с крила под мишниците, за храбри юнаци и чудни хубавици, за говорещи животни, чудодейни предмети, коварни магьосници, праведни светци и още безброй чудеса и чудесии. Но това е също и книга, която показва невероятното богатство на българския фолклор с неговата красота, очарование и мъдрост, с уменията му да свързва ежедневието и свръхестественото, веселото и страшното, сериозното и шеговитото. Показва ни също, че фолклорът е скъпоценно наследство от миналото, но и нещо живо, което непрестанно се променя и развива, като се появява в най-разнообразни форми и понякога на най-неочаквани места.

Това е книга, която открехва врата към света на нашите предци – един свят, който сякаш е на път да изчезне, но който всеки от нас по един или друг начин носи в сърцето си.

Вихра Баева